

Discriminació familiar

El *Diccionari de la literatura catalana* pensa que no cal indicar que durant els trenta anys d'exili Agustí Bartra es lliurà amb la seva dona, Anna Murià, a la traducció de l'anglès i del francès al castellà de tota mena de llibres de prosa, sovint a quatre mans, si bé Bartra solia signar les versions, atès el prestigi que assolí en el món editorial mexicà. Les traduccions poètiques, sense la cooperació de Murià, també són nombroses. En canvi, l'article del *Diccionari...* dedicat a Murià indica que a Mèxic "hi treballà com a traductora de l'anglès i el francès al castellà".

El lloro fa més por del compte

Quaderns Crema-Lluís Maria Todó diuen que l'Émile d'*El gat*, que ha torturat el lloro de Marguerite en venjança per la mort del gat, "s'esfereïa pensant en les seves futures trobades; tots dos sols a la sala, ell i l'ocell amb la cua amputada". L'Émile de Simenon no tem pas trobar-se sol amb el lloro a la sala, sinó amb Marguerite: "S'esfereïa pensant en els futurs cara a cara a la sala en presència de l'animal amb la cua amputada" ("*il s'effrayât de leurs tête-à-tête futurs dans le salon en présence de la bête amputée de sa queue*").

Revolt fantasma

Quan el genet se'n va, l'Àlicia d'*A través del mirall* diu, segons labutxaca-Salvador Oliva: "No trigaré pas gaire a veure'l tombar el revolt, espero". Quin revolt? El que diu Àlicia és que no trigarà gaire a veure'l caure, perquè queia sovint: "*It won't take long to see him off, I expect*". I, efectivament, el genet cau de seguida.

Lluminositat exigent

El DIEC1, ho confirma el DIEC2, diu que un fotòfil és l'organisme "que viu en condicions d'elevada lluminositat". Ha de ser gaire elevada? Enciclopèdia i el GD62: "Es diu de l'organisme que necessita llum per viure".

RBA editarà, en un volum, els cinquanta relats del pare Brown, el capellà detectiu de Chesterton

La revista *D'Ací d'Allà* deia, el juliol del 1928, que "ha calgut que Josep M. Junoy sentís, en veure Chesterton per la Ribera de Sitges, adés passejant, adés jugant amb els infants, el desig vehement de trasplantar totes les seves obres a la nostra llengua vernacle". Els lectors catalans ja n'havien pogut llegir *L'home perdurable*, publicat l'any anterior en versió de Marià Manent. L'any de la seva segona visita a Catalunya –la primera havia estat el 1926– apareixia, impulsat per Junoy des de *La Nova Revista*, l'assaig *Herètics* en versió de Pau Romeva. Aquesta obra inaugurava la col·lecció "Obres de G. K. Chesterton", de *La Nova Revista*. El pròleg de Romeva constitueix l'assaig català més important que s'hagi escrit sobre l'autor abans de la guerra.

El segon títol de la col·lecció va ser l'assaig *Allò que no està bé del món*, publicat el 1929, també en versió de Romeva. La traducció de *L'home que fou dijous*, la novel·la més cèlebre de Chesterton –un cop més, de Romeva–, va aparèixer primer a la *Revista de Catalunya*, el 1931, i després en un volum dels "Quaderns Literaris" coincidint amb l'any de la mort de l'escriptor, el 1936, el mateix any que havia fet la seva tercera i darrera visita a Catalunya. Hi ha una reedició actual de la versió de Romeva: Quaderns Crema la rescata el 2005. L'any 1969 Edicions 62 en publica una nova versió signada per Carles Unterlohner Clavaguera que s'ha reeditat diverses vegades. Segons Sílvia Coll-Vinent, especialista en la recepció catalana de Chesterton, aquesta versió s'inspira en la de Romeva.

Després de la guerra, les traduccions posteriors de Romeva de Chesterton les va fer en castellà, i el desig de Junoy es va fer més eteri. El record de les tres visites de l'escriptor a Sitges ha quedat, però, immortalitzat amb un monòlit.

Chesterton va escriure uns vuitanta llibres, centenars de poemes, vora dues-centes narracions curtes, quatre mil assaigs i diferents obres de teatre. Era un crític literari i social, historiador, dramaturg, novel·lista, teòleg i apòlogista catòlic, i autor de novel·la d'intriga. Si la seva novel·la més coneguda és *L'home que fou dijous*, el seu protagonista més conegut és el capellà detectiu pare Brown, protagonista d'uns cinquanta relats, aplegats després en cinc llibres, només un dels quals, *La innocència del pare Brown*, es trobava en català. El va publicar Kapel el 1986 en versió d'Àlvar Valls. Cal recordar que el 1997 Bromera va publicar un recull de tres relats extrets del llibre amb el títol *El jardí secret* i en traducció de Salvador Montaner.

Ara RBA s'ha decidit a traduir els cinc llibres del pare Brown. El volum apareixerà el mes de novembre a "La Negra" amb el títol *Els relats del pare Brown*. La traducció és d'Imma Estany. Amb la sana intenció que l'hipotètic lector, desconexor dels relats, no reuli en veure que el protagonista és un capellà i l'autor, un catòlic reconvertit, l'editorial indicarà a la contracoberta que "la tèrbola màgia dels misteris de Chesterton es resol sempre amb explicacions d'aquest món terrenal, i mai apel·lant als miracles o a la metafísica".

EL TEMPS

"Chesterton a Sitges", pàgina il·lustrada de la revista *D'Ací d'Allà*, del juliol del 1928.